

Vierumäen XCO-rata - maastopyöräilyreitti Vantaan Korsossa

Teksti: Tiina Riikonen, Suomen Latu ry

Taustatiedot:

Suunnitteluinsinööri Ari Asikainen

Vantaan kaupunki, Liikunta- ja urheilualueiden suunnittelu

puh. 09- 8392 9267, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Maastopyöräilijä Noora Kanerva, Korson Kaiku ry

Vantaalla tehtiin maastopyöräilyn harrastamis- ja harjoittelupaikaksi maastopyöräilyrata. Rata on Korson Vierumäen kaupunginosassa ulkoilupuistossa. Radan suunnittelivat maastopyöräilyn harrastajat. Toteuttaminen tehtiin yhteistyössä kaupungin teknisen toimialan viheralueyksikön ja pyöräilijöiden kanssa: kaupunki hoiti maankäyttö- ja lupa-asiat ja tarjosi materiaaliapua ja pyöräilyseura teki talkoilla reitin kunnostus- ja rakennustyöt. Reitti perustuu maastossa olleisiin polkuihin, joita paikoin kunnostettiin ajettavammaksi ja lisäksi tehtiin lajiharjoittelua ja kilpailuja varten pieniä rakenteita. Pyöräilyseura huolehtii myös radan kunnossapidosta. Reitti on ollut käytössä loppukesästä 2013 lähtien.

Taustaa

Vierumäen ulkoilualue on kaupungin maata, kaavassa lähivirkistykseen ja retkeilyyn tarkoitettua viheraluetta. Ulkoilualuetta hallinnoi kaupungin viheralueyksikkö. Alueella olevaa latureittiä hallinnoi ja ylläpitää kaupungin liikuntapalvelut.

Korson alueella on aktiivista pyöräilytoimintaa ja paljon maastopyöräilyn harrastajia. Paikallinen urheiluseura toimii aktiivisesti maastopyöräilyn parissa ja järjestää mm. yhteislenkkejä ympäri vuoden sekä maastopyöräilykursseja aikuisille ja lapsille ja myös useita eri mtb-alalajien kilpailuja (xco, xcm, cx). Korson Kaiussa on kansainvälisellä tasolla menestyviä hyvin maastopyöräilijöitä.

Vantaalla maastopyöräily on sallittua kaikilla ulkoilureiteillä lumettomana aikana. Luonnonsuojelualueilla on rajoituksia, esim. Vantaanjoen varrella Pitkäkosken luonnonsuojelualueella pyöräily on kielletty. Kielletyillä alueilla pyöräilykielto on merkitty maastoon merkein.

Maastopyöräilijät ovat käyttäneet Vierumäen ulkoilupuiston metsäaluetta ja seudun metsäpolkuja jo vuosikymmenet. Alue on Korson Kaiun maastopyöräilijöiden tärkeintä harrastusmaastoa. Vierumäeltä metsäalue ja polkuverkostot jatkuvat Tuusulan kunnan puolelle, mm. Mätäksen ja Ruotsinkylän metsiin. Alueen poluilla Korson Kaiku järjestää keväisin Korso96 mtb-maratonin (= maastopyöräilyn kilpa- ja kuntotapahtuma), jossa polkureitin pituus on 32 km. Tänä vuonna osallistujia oli yli 500.

XCO-rata, noin 4 km

Korson maastopyöräilyreitti on ns. xco-rata, eli maastopyöräilyn olympialajin ajamiseen soveltuva lyhyt ratamainen reitti.

Reitti sijaitsee luontoympäristössä, lähes kokonaan metsässä. Metsän lisäksi reitillä on avokallioaluetta sekä lähtö-/maalialueella reitti kulkee niityn reunaan. Reitti perustuu vanhoihin kävelystä syntyneisiin pieniin

metsäpolkuihin eikä se kulje latupohjia tai huollettuja kuntoratoja pitkin. Reitti kulkee myös pienen luonnonsuojelun alueen poikki. Merkittynä reittinä pyöräily ohjautuu tälle yhdelle polulle eikä hajaannu suojelun alueella muualle.

Reittiä tehtäessä olemassa olleiden polkujen leveyttä tai pinnanmuotoja ei juurikaan muutettu vaan polku säilytettiin polkumaisena, luontaisen kapeana ja mutkittelevana, juurineen ja kivineen. Polulle kasvaneita puunoksia ja risuja raivattiin. Perustamisvaiheessa polkuja paikoitellen pohjustettiin kestävämpään reitin lisääntyvää käyttöä ja parantamaan polun ajettavuutta myös märemmissä sääolosuhteissa. Polun pehmeimpiä kohtia kestävästi kehitettiin kivituhkalla. Pahimpien kivikoiden ajettavuutta helpotettiin murskeella.

Haastavuutta lisäämään radalle rakennettiin pieniä esteitä, kivikkoja ja droppeja, jotta rata palvelee myös aktiiviharrastajien harjoituspaikkana. Murskeesta ja kivituhkasta muotoiltiin muutama kallistettu kurvi ja juurakkoiseen kuusikkoon tehtiin lautarakenteinen "laituri". Rata täyttää kansainvälisen pyöräilyliiton (UCI) xco-kilpailuradan vaatimukset.

Radan vaiheita

Toive alueen käytöstä ja radan perustamisesta tuli pyöräilyseuralta. Korson Kaiku ry esitti kaupungin liikuntatoimelle reitin perustamista liikuntapaikaksi.

Reitin perustamisessa tehtiin yhteistyötä kaupungin usean hallintokunnan kanssa. Työryhmässä oli mukana liikuntapalvelut, viheralueyksikkö ja kaupungin maanomistusta hoitava "yrittäjäyksikkö". Liikuntapalvelut eivät aktiivisesti osallistuneet reitin suunnitteluun tai toteutukseen, vaan kaupungin osalta päävastuun ratahankkeesta otti viheryksikkö.

Suunnittelutyö aloitettiin syksyllä 2012. Varsinainen rakennus- ja merkkäustyö tehtiin 2013 kesällä ja radan viralliset avajaiset järjestettiin elokuussa 2013, eli koko hanke toteutui vajaan vuoden kuluessa.

Suunnittelun lähtökohdaksi oli, että rataa käytetään myös kilpailuihin ja harjoitteluun, joten radalle tehdään myös lisähaasteita lajin aktiiviharrastajien harjoittelua varten.

Ulkoilun alue ja reitti ovat kaikkien käytössä kaupungin yleisenä liikuntapaikkana. Lumiaikana maastopyöräilyreittiä ei käytetä ettei pyöräily haittaa latujen kunnossapitoa. Reitti risteää useaan kertaan latuareitin poikki ja talvikäytön sääntöjen noudattaminen on ollut ehtona jo reitin suunnitteluvaiheessa.

Merkinnot ja turvallisuus

- Lähtöpaikalla on näkyvällä paikalla info- ja karttataulu, josta ilmenee reitin kulku ja maastomerkinnot sekä reitin käyttösäännöt. Taulu viestii myös alueen muille ulkoilijoille alueen ja polkujen pyöräilykäytöstä.

- Radan eri osuudet ja lisähaasteet on luokiteltu vaatavuuden mukaan. Vaativuusluokituksena käytetään mm. laskettelurinteistä tuttua sin/pun/musta -luokittelua ja värejä käytetään reittiviitoissa (merkin reunakehys joko sininen, punainen tai musta). Merkinnot ja infotaulu suunniteltiin yhteistyössä Metropolia-ammattikorkeakoulun kanssa osana "Liikkuvan Arjen Design" projektia. Ensimmäisen kauden testaamisen jälkeen muoviset reittimerkit todettiin liian alttiiksi ilkeille. Kesällä 2015 reitin merkkäamiseen kokeillaan vakioliikennemerkkien lisäkilpiä nro: 826 ja 827 joissa on nuolet (kestävät metallikyltit, heijastava pinta). Muut kilvet tilataan erikoisteippauksilla/-maalauksilla, mutta ensiksi testataan pelkkiä suuntanuolia.

- Vaikka rata on paikoin melko vaativa, se mahdollistaa ajamisen myös kokemattomammille maastopyöräilijöille. Radan vaativimmista kohdista varoitetaan maastossa erikseen merkeillä. Vaativimpien kohtien ohi on viitoitettu myös helpompi ohitusreitti. Toisaalta haasteet innostavat kaikkia käyttäjiä harjoittamaan ajotekniikkaa ja kehittämään ajotaitojaan.

- Sekä pyöräpolulla että kuntoreitillä on ennakkovaroituksena risteysmerkit kohdissa joissa pyöräilyreitti risteää kuntoreitin kanssa.

Ylläpito

Kaupungin viheryksikkö ja pyöräilyseura tekivät radasta kirjallisen huolto-, käyttö- ja kunnossapitosopimuksen 5 vuodeksi. Seura huolehtii kunnossapidosta ja maksaa kaupungille alueen käytöstä nimellistä korvausta maanvuokrana. Kaupunki toimittaa tarvittaessa materiaalia, esim. kivituhkaa polkujen paikkaamiseen sekä turvallisuuden kannalta oleelliset merkit. (Maanvuokra- ja ylläpitosopimus liitteenä). Sopimusta on ollut tekemässä Vantaan kaupungin viheralueyksikkö, liikuntapalvelut, yrityspalvelut ja kaupungin lakimies sekä Korson Kaiun yhteyshenkilöt. KorsKa on ottanut vakuutuksen mahdollisia tapaturmia varten.

Käyttökokemuksia reitin kahden ensimmäisen kauden jälkeen (Ari Asikainen ja Noora Kanerva)

- Radalla on ollut paljon käyttöä ja se on osoittautunut hyvin tarpeelliseksi. Väkeä käy ajamassa myös muualta pääkaupunkiseudulta ja kauempaakin, koska muita vastaavia maastopyöräilypaikkoja ei ole tarjolla Uudellamaalla.

- Maastopyöräilystä, reitistä tai alueen pyöräilykäytöstä ei ole tullut kaupungille minkäänlaista negatiivista palautetta alueen muilta käyttäjiltä. Pyöräilyseura on saanut muilta ulkoilijoilta kiitosta polkujen raivaamisesta ja kunnostamisesta, jolloin muidenkin ulkoilijoiden on mukava käyttää polkuja.

- Radan merkkejä on rikottu ilkeästi. Sen seurauksena muovilevystä tehdyt merkit päätettiin vaihtaa kestäviin liikennemerkkimateriaalista tehtyihin.

- Pyöräilypaikan edelleen kehittämiseksi on jo ideoitu pientä pump trackiä. Pump track on lasten ja nuorten ajoharjoitteluun soveltuva rata, jossa on pieniä kumpareita ja "pomppuradalla" voi ajaa myös polkematta. Reitien lähtöpaikan niitty sopisi hyvin pump trackin paikaksi.

Kokemuksia Korson Kaiku ry:n ja Vantaan kaupungin vihertoimen yhteistyöstä (Ari Asikainen)

- Vantaalla käytetty malli on ollut kaupungille todella edullinen tapa toteuttaa liikuntapaikka ja myös ylläpito on osoittautunut edulliseksi
- kaupungin edustajat ovat olleet erittäin tyytyväisiä toimintatapaan: erityisesti seuran aktiivisuus on ollut merkittävä, ja toiminta kaikin puolin ollut kaupungille helppoa ja hyödyllistä
- pienten polkujen kunnostus onnistuu vain käsityöpainotteisesti, kaupungilla ei ole resursseja tehdä ilman isoja koneita, mutta pyöräseuran talkootyöllä onnistui pitää polku polkuna
- yhteistyö seuran kanssa on toiminut kaikin puolin hyvin ja kuormittanut kaupungin henkilöstöä todella vähän (valtuudet annettu ja vastuut sovittu KorsKan kanssa, seura toimii hyvin itsenäisesti)
- uusia lajin kokeilijoita on ollut todella paljon. Maastopyöriä alkanut näkyä myös katukuvassa entistä enemmän ja myös seuran toiminta on radan myötä kasvanut (esim. uusille maastopyöräilyn harrastajille on pidetty aikuisten ja lasten maastopyöräilykouluja)

- kaupungin ja seuran välistä yhteistyötä ja radan hallinnointia varten kannattaa tehdä selkeät sopimukset, jolloin toimintatavat ja vastuut ovat selvillä molemmille osapuolille ja myös alueen muille käyttäjille
- maastopyöräilyn reittiluokituksen yhtenäistäminen ja merkkien standardointi olisi tarpeen, jolloin kaikilla radoilla ja reiteillä käytettäisiin samanlaisia reittimerkintöjä ja merkit olisivat käyttäjille helposti ymmärrettäviä. Suunnitteluvaiheessa etsittiin hyviä malleja Euroopasta, mutta yhtenäistä merkkikäytäntöä ei löytynyt.

Kartat ja reitit:

Merkitty virallinen rata: <http://korsonkaikumtb.sporttisaiatti.com/vierumaen-xco-rata/>

Esittelyvideo: <https://www.youtube.com/watch?v=dbbvrdkO2GI>

Reittiprofiili: <http://korsonkaikumtb.sporttisaiatti.com/@Bin/223304/Profiili.png>

Alueen polkuverkostoon Mtb- tapahtuman ajaksi merkitty rata (21 km):

<http://korsonkaikumtb.sporttisaiatti.com/kilpailut-races/korso-96-mtb-marathon/alustava-reittikartta/>

Lisätietoja:

Korson Kaiku ry: <http://korsonkaikumtb.sporttisaiatti.com/>

Pyöräilyreitit Vantaan liikuntapaikat –sivuilla:

http://www.vantaa.fi/vapaa-aika/liikunta/ladut_ja_reitit/pyorailyreitit

Metropolia AMK:n hanke, jossa suunniteltiin myös maastopyöräradan merkkejä:

http://lad.metropolia.fi/materiaalit/Liikkuvan_arjen_designia.pdf (sivu 48)

PyöräPolku –hanke järjesti maastokäynnin Vierumäen mtb-radalle 21.7.2015. Paikalla oli osa hankkeen ohjausryhmää ja muutamia harrastajia. Rataa esitteli Ari Asikainen ja Korson Kaiun aktiivipyöräilijä Ghian Adrea Dho. Tutustuttiin pyöräillen mtb-seura Korson Kaiku:n toteuttamaan harjoitus- ja kilpailureittiin joka on samalla kunnan yleinen lähiliikuntapaikka. Sekä Vantaan kaupungilla, radan käyttäjillä että muilla ulkoilijoilla on ollut hyviä kokemuksia reitistä ja sen käytöstä.

Lähiseutujen metsät ja laaja polkuverkosto ovat suosittua maastopyöräilyaluetta. Yhtenäinen polkuverkosto jatkuu Vantaan puolelta Tuusulan puolelle (mm. Mätäkiven alue ja Metsäntutkimuslaitoksen Ruotsinkylän tutkimusmetsät). Harrastajien mukaan myös esim. Keravan Keinukallion metsiin ja edelleen Sipoonkorven suuntaan ja edelleen Vuosaareen asti on olemassa polkuyhteydet. Rakentaminen ja muu vastaava maankäyttö hävittää jatkuvasti metsä- ja polkuyhteyksiä, joten polkujen virallistaminen olisi tarpeen ulkoiluolosuhteiden säilymiseksi.

Satunnaisia esimerkkejä alueen muista metsäpoluista. Polut ovat ajettavissa jokamiehen oikeudella.

Reittijäljet on ladattavissa Jälki.fi-palvelussa:

<http://xn--jiki-loa.fi/routes/238>

<http://xn--jiki-loa.fi/routes/236>

<http://xn--jiki-loa.fi/routes/361>

